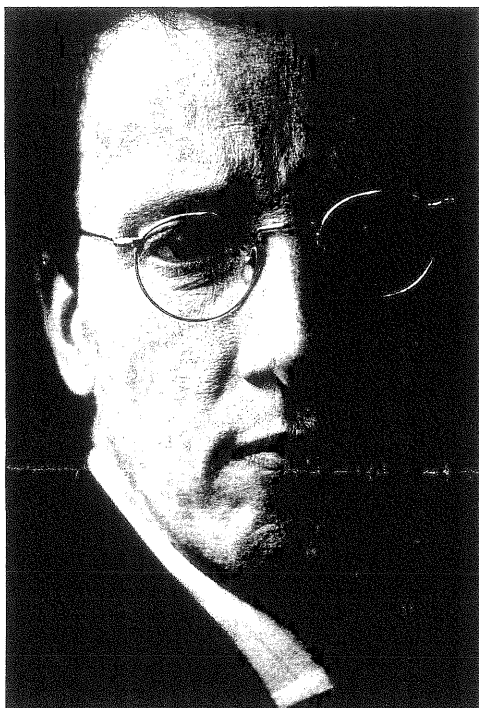

'NEDERLANDSE JUSTITIE NEIGT NAAR LAKEIENGEDRAG'

Gesprek met advocaat Victor Koppe

Volkert, Juanra, Maarten, Mullah Krekar, prinses Margarita, leden van het Clickfonds. Advocaat Victor Koppe verdedigt zowel vermeende terroristen als beurshandelaren en leden van het koninklijk huis. „Iedere burger heeft het recht om beschermd te worden tegen de willekeur van de staat.“

Victor Koppe (Foto: Ron Zwagemaker)

Victor Koppe werkt sinds 1998 op een Amsterdams advocatenkantoor waaraan onder meer ook Brigitta Böhrer, Stijn Franken, Marq Wijngaarden en Michiel Pestman verbonden zijn. Spraakmakende advocaten die bekend staan om hun politieke engagement. Koppe, geboren in 1964 in Soest, groeide op in een redelijk traditioneel gezin. „Ik heb drie broers en, je zult het verrassend vinden, mijn vader was politieambtenaar“, zegt Koppe. Hij heeft een aangenaam zachte stem en oogt als een vriendelijke en rustige man.

een belangrijke radicale organisatie in het Koerdische gebied in Noord-Irak. Krekar was de Amerikanen een doorn in het oog. „Ik vind het nog steeds zeer schokkend wat er met deze man is gebeurd. Minister van Justitie, Piet Hein Donner, is op een schandalige wijze met deze man omgesprongen, uitsluitend om de Amerikanen een dienst te bewijzen. Dan heb ik het nog niet eens over de plotselinge uitzetting in het holst van de nacht naar Noorwegen, terwijl dat juridisch volstrekt onmogelijk is. Ze hebben hem uiteindelijk vier maanden vast gehouden op grond van een

U heeft vogels van uiteen lopende pluimage verdedigd. Wat was uw meest intrigerende zaak?

„Dat zijn er eigenlijk meerdere geweest. Met name de uitleveringszaken, zoals de zaak van de Catalaan Juanra, vond ik intrigerend. Vanwege zijn persoon en het inzicht dat ik kreeg in de wijze van werken van de Spaanse justitie. Uiteindelijk is die zaak in Nederland volgens de 'spelregels' verlopen.

Wat is niet het geval geweest in de zaak van Mullah Krekar, een andere intrigerende zaak. Krekar is woonachtig in Noorwegen en leider van de organisatie Ansar al Islam. September vorig jaar werd hij op Schiphol aangehouden, aan de vooravond van de oorlog in Irak. Hij werd er van verdacht de verbindingspersoon te zijn tussen Saddam Hussein en Al Qaeda. „Het is evident dat de Amerikanen achter deze aanhouding zaten. Krekar heeft vier maanden in detentie gezeten. De Amerikanen wilden hem, in de aanloop van de oorlog in Irak, een tijdje 'uit de lucht' houden. Ansar al Islam is

uitleveringsverzoek aan Jordanië, om hem vervolgens zonder iemand te waarschuwen naar Noorwegen uit te zetten. Mijn kantoorgenoot Strooij en ik hebben geprobeerd die uitzetting te verhinderen, waarop we werden aangehouden en vier uur vastzaten.

„Waar het om gaat is dat in de zaak Krekar de regels en het recht opzettelijk met voeten getreden zijn, uitsluitend om de Amerikanen een dienst te bewijzen. Hier zie je wat er kan gebeuren als politiek zich boven het recht verheft.

'In de zaak Krekar zijn regels en recht bewust met voeten getreden'

U verdedigde enkele verdachten in de Clickfondszaak. Deze beursfraudezaak wordt beschouwd als een uitwas van het moderne kapitalisme. Deze mensen handelden met voorkennis ten behoeve van hun eigen gewin. Hoe valt deze zaak te rijmen met uw politieke engagement?

„Dat valt buitengewoon goed met elkaar te rijmen. Een advocaat heeft als taak er voor te zorgen dat wie dan ook een eerlijk proces krijgt. Een van de belangrijkste regels van het recht in Nederland is dat iedereen onschuldig is tot het tegendeel bewezen wordt geacht door een rechter. Dat geldt ook voor mensen die van voorkennis worden verdacht.

„Daar komt bij dat je je nooit vereenzelvd met datgene waarvan iemand verdacht wordt. Ons kantoor heeft Volkert van de Graaf bijgestaan. Dat wil nog niet zeggen dat we het goed vonden wat hij gedaan heeft. Ik vind het veel fundamenteler dat iedere burger het recht heeft beschermd te worden tegen de willekeur van de staat. Op basis van die drijfveren kan ik net zo goed iemand bijstaan die van beursfraude wordt verdacht. Zeker in de Clickfondszaak heeft het openbaar ministerie op een schandalige manier geopereerd. Dat is op niet mis te verstane wijze afgestraft door de rechter.

U heeft het afgelopen jaar onder meer de activisten Maarten Blok en Juanra Rodriguez verdedigd tegen uitlevering. Juanra werd uiteindelijk uitgeleverd aan Spanje. In een vraaggesprek met *Het Parool* zei u dat Nederland gidsland is als het gaat om uitleveringen. Aan negen van de tien verzoeken om Nederlandse burgers uit te leveren, wordt gehoor gegeven. Enig idee waarom de Nederlandse rechtsspraak zo welwillend is?

„Rechters doen uiteindelijk niets anders dan datgene wat de politiek al vele jaren geleden besloten heeft. De grondwet is er destijds zelfs voor gewijzigd om dat mogelijk te maken. Het verwijt heeft betrekking op de minister van Justitie. Uitlevering van burgers is voor Nederland geen verplichting. In de meeste gevallen kan men iemand hier in ons land vervolgen.

„Maarten bijvoorbeeld kan hier voor de rechter komen en terechtstaan. Waarom moeten we hem uitleveren aan Zweden als hij daar iets misdaan zou hebben? Nederland en Engeland zijn, om heel verschillende redenen, de enige landen die dat doen. Onbegrijpelijk. Je zou als land wat meer bescherming moeten bieden aan je eigen onderdanen.

Juanra wordt ervan verdacht inlichtingen te hebben doorgespeeld aan een ETA-commando over mogelijke doelwitten van aanslagen. Daarnaast zou hij informatie hebben doorgespeeld waardoor de voorzitter van de rechtse groepering Cedade vermoord had kunnen worden. Deze opzet faalde omdat de politie het commando opvolde. Heeft u in het kader van uw verdediging aanwijzingen in handen gekregen die deze aantijgingen enigszins ondersteunen?

„Nee, volstrekt niet. Volgens mij is deze hele beschuldiging compleet uit de lucht gegrepen.

Waarom aast de Spaanse overheid dan op deze man?

„Tijdens de gehele procedure heb ik betoogd dat de Spaanse autoriteiten vooral geïnteresseerd zijn in Juanra vanwege de kennis die hij heeft van de globaliseringsbeweging en de sociale bewegingen in Barcelona. Om die informatie los te peuten zullen ze hem moeten folteren. Gelukkig is dat tot nu toe niet gebeurd. Hij houdt zijn mond en dus hebben ze niet zoveel aan hem. Maar het lijkt er op dat ze hem met een onzinnige aanklacht in handen wilden krijgen.

„Het belangrijkste bewijs beslaat twee A4-tjes met de biografie van die voorzitter van Cedade. Daar staat op wanneer hij geboren is (lacht), en op welke universiteit hij gezeten heeft. Als er nou had gestaan dat hij iedere morgen om 8 uur opstaat en met een groene auto die en die route rijdt, dan zou je je kunnen voorstellen dat Juanra misschien iets van plan zou zijn geweest met deze man. Nu is deze beschuldiging zowel op grond van het bewijsmateriaal als in algemene zin volstrekt flauwe kul!

Vanaf de eerste rechtszitting heeft u ter voorkoming van uitlevering van Juanra naar voren gebracht dat de kans groot is dat hij tijdens verhoor in de gevangenis gemarteld zou worden. U baseerde dit vermoeden op rapporten van onder meer Amnesty. Tot nu toe lijkt van marteling geen sprake. Zou het

feit dat minister Donner voorafgaande aan de uitlevering heeft gezegd dat Juanra geen gevaar loopt tijdens de verhoren hierin een rol hebben gespeeld?

„De Spaanse ambassade zal deze zaak ongetwijfeld met belangstelling gevolgd hebben en aan de Spaanse autoriteiten gemeld hebben dat de vrees voor marteling in ieder geval bij de verdediging aanwezig was. Ook de rechtbank van Amsterdam heeft gezegd dat Juanra niet in eenzame opsluiting mocht en was er niet erg gerust op dat hij niet zou worden gemarteld. Het is goed mogelijk dat dit inzicht door de Spaanse ambassadeur is overgebracht aan de Spaanse autoriteiten, en dat hij om die reden met geen vinger is aangeraakt. Maar het blijft gissen.

Is uw rol als advocaat uitgespeeld nu Juanra in de Spaanse gevangenis zit?

„Nee allesbehalve dat. Ik wil nauwgezet volgen wat daar gaat gebeuren. De uitlevering is voor een deel niet toelaatbaar verklaard. Juanra zou ook koerier zijn voor de ETA en de rechtbank heeft gezegd dat hij daar niet voor uitgeleverd kon worden. Als hij daar toch voor wordt vervolgd, wil ik daarvan op de hoogte zijn.

'Nederland zou meer bescherming moeten bieden aan haar onderdanen'

„Het belangrijkste bewijs tegen Juanra is afkomstig van een door foltering verkregen verklaring van een medeverdachte. Ik wil weten of dat gebruikt gaat worden als bewijsvoering. Ik blijf die zaak dus nauwgezet volgen in nauw contact met zijn Spaanse advocaat.

Onlangs verloor u het uitleveringsproces van Maarten Blok. Deze man moet aan Zweden worden uitgeleverd om in Göteborg

terecht te staan op verdenking van lichte mishandeling van een ME-er. Dit vrij onschuldige vergrijp is geen aanleiding om zo iemand uit te leveren. Toch voldoet de Amsterdamse rechtbank aan het Zweedse verzoek. Enig idee waarom?

„Omdat de rechtbank het recht toepast. Dat zegt dat Nederland vertrouwt op het rechtssysteem in Zweden. We leveren onze eigen onderdanen uit, weliswaar onder een aantal voorwaarden en garanties.

„Nogmaals, het probleem ligt niet zozeer bij de rechter, maar bij de politiek en bij de wetgever. Minister Donner had makkelijk kunnen besluiten om Maarten hier te vervolgen. Die bevoegdheid is er, maar de minister van Justitie laat altijd uitlevering prevaleren boven de mogelijkheid om iemand hier te vervolgen.

De Nederlandse justitie heeft de neiging om een soort lakeiengedrag te vertonen. Ze is bang voor het buitenland, bang om iets terug te horen. Misschien is dit wel gebaseerd op 300 jaar geschiedenis waarin iedereen te vriend werd gehouden om overzeese handel te kunnen drijven. Zeer opportunistisch.

Er is een nieuw Europees uitleveringsverdrag in de maak dat de lidstaten verplicht op verzoek binnen zestig dagen hun eigen onderdanen uit te leveren. Wat verandert er aan de Nederlandse situatie als dit verdrag wordt aangenomen?

„Het moet allemaal veel sneller, binnen zestig dagen. Belangrijk verschil is dat de Hoge Raad in dit soort zaken verdwijnt. Daar ben ik niet rouwig om, want ik heb de Hoge Raad bijna nog nooit betrappt op een gunstige beslissing voor een opgeëiste persoon. Ook de minister van Justitie heeft geen stem meer. De Amsterdamse rechtbank gaat dan over deze zaken oordelen. Dat is een grote verandering waar ik wel blij om ben.

„Het nadeel is dat er een lijst gemaakt wordt van delicten waarvoor uitlevering gevraagd kan worden. Deze lijst is veelomvattend, maar ook op een aantal punten voor meerdere uitleg vatbaar. Vanuit het verdedigingsperspectief biedt dat misschien wel juist openingen. Je kunt je ook net zoals voorheen beroepen op schendingen van mensenrechtenverdragen.

Samen met Britta Böhler is Koppe onlangs de advocaat geworden van prinses Margarita en haar man De Roy van Zuydewijn. Het paar vindt dat de Nederlandse staat en het koninklijk huis hun privacy ten onrechte hebben geschonden. Koppe en Böhler hebben namens hun cliënten bij de rechtbank in Den Haag een verzoek ingediend tot het houden van verhoren, onder meer van prins Bernhard, de vader van Margarita, Maartje van Weegen en de directeur van het Kabinet der Koningin. Het paar deed ook aangifte tegen voormalig premier Wim Kok en ex-minister van Binnenlandse Zaken, Klaas de Vries. Zij worden beschuldigd van valsheid in geschrifte, schending van ambtsgeheim, oplichting en ambtsdwang.

Het prinselijk paar had in een eerder stadium het vertrouwen opgezegd in de advocaten Nicolai en Pen. Enig idee waarom deze advocaten door het prinselijk paar zijn gedumpt?

„Geen commentaar. Ik kan daar heel veel over zeggen, maar ik doe het niet.

Waarom wilt u hier niets over zeggen?

„Vroeger op school zei ik: daarom niet. We hebben onderling afgesproken dat we niks zouden zeggen over deze zaak. Het spijt me, ik zeg gewoon helemaal niets. Ik vind het niet in het belang van de zaak om een reden te geven over mijn zwijgen over het prinselijk paar.

Werk dit dan tegen u?

„Ik weet niet of dit tegen mij zou werken. Als ik zou zeggen wat de redenen zijn, dan zou ik inzicht geven. In het belang van de zaak zeg ik helemaal niks, punt, en dat hoeft ik niet te motiveren. Ik moet het niet uit te leggen, toch... Ik wist ook niet dat dit gesprek over Margarita zou gaan, anders had ik 'nee' gezegd.

Dit interview heeft niet alleen betrekking op deze zaak. Waarom heeft u deze zaak aangenomen?

„Omdat ik denk dat juist wij het juiste kantoor zijn om deze zaak te doen, uitgerekend wij!

Zou de affaire Mabel Wisse Smit, die qua manipulatie achter de schermen veel weg heeft van de affaire Margarita, ook geen zaak voor de rechtbank zijn?

(lange stilte) „Een zaak kan niet uit zichzelf bij een rechtbank terecht komen. Een civiele zaak heeft partijen nodig. In de zaak Margarita is de wederpartij duidelijk, dat is de staat. In de zaak van Wisse Smit zou ik niet weten wie wie zou moeten dagvaardigen? Haar wordt geen strafbaar feit verweten, zij zijn geen verdachten. De inhoud van de zaak van Mabel heeft op een aantal punten belangrijke overeenkomsten, er zitten belangrijke kwesties in de Mabel-zaak die van belang zijn voor de Margarita-zaak. Daarom lijkt het mij niet verstandig om nu over de Mabelzaak te praten. Ik heb een uitgesproken opvatting over deze affaire, maar die hou ik voor me.

U verdedigde samen met Britta Böhler en Stijn Franken de man die Pim Fortuyn heeft vermoord. Waarom heeft Volkert nooit een politieke verklaring afgelegd?

„Ook daar geef ik geen antwoord op.

In godsnaam...!

„Ik heb als advocaat een geheimhoudingsplicht. Als ik die vraag zou beantwoorden zou ik die schenden, dat kan gewoon niet.

Nogal wat mensen vermoeden dat de AIVD wel degelijk op de hoogte is geweest van Volkert's voornemen om Fortuyn om te leggen, maar hem zijn gang heeft laten gaan omdat Fortuyn een gevaar was voor de monarchie. Wat vindt u van deze theorie?

(hele lange stilte...) „In het dossier zitten geen aanwijzingen voor die stelling.

Verdedigt u iedereen?

„Niet iedereen. Ik denk dat iedere advocaat een verdachte van moord verdedigt. Sterker nog, de rechter zou het proces stop zetten als er geen advocaat is. Laat ik een wedervraag stellen; stel dat u advocaat zou zijn, zou u er moeite mee hebben om Volkert bij te staan?

Daar geef ik geen antwoord op.... Grapje. Ja, daar zou ik moeite mee hebben. Er hangt rond deze zaak een enorme beladen sfeer. Zit u niet met de smet die hieraan kleeft?

„Nee hoor, alles behalve. Bij mij stond vanaf de eerste seconde vast dat we hem moesten bijstaan. Juist deze jongen, juist in die omstan-

digheden, heeft recht op alle mogelijke bescherming die hij kan krijgen.

Is Volkert een goede vriend van u geworden?

„Daar geef ik geen antwoord op. Deze zaak is heel fundamenteel geweest voor de Nederlandse rechtsgang. Uitgerekend hij, met die achtergrond, met die hele grote verontwaardiging rond de zaak. Er moest voor gezorgd worden dat er een eerlijke rechtsgang kwam. Uiteindelijk is dat je primaire taak als advocaat. Zoals ik eerder al zei: de verdachte moet zo goed als mogelijk tegen de staat beschermd worden.

Wie verdedigt u niet?

„Ik zou Philip de Winter van het Vlaams Blok niet bijstaan. Ik vind de man en zijn ideeën verwerpelijk.

U was advocaat van een van de vijf vermeende moslimterroristen die op basis van informatie van de AIVD begin deze maand werden aangehouden en vervolgens weer binnen een week werden vrijgelaten wegens gebrek aan bewijs. De AIVD is geen politie, en heeft geen opsporingsbevoegdheid. Vindt u dat het OM bij arrestaties of gevangenzetting alleen op AIVD-informatie mag afgaan?

„Ik vind van niet. Ik begrijp dat de AIVD zijn werk moet doen, maar zijn informatie zou geen basis mogen zijn voor een opsporingsonderzoek. De rechter heeft gezegd dat het wel mag. Daar heb ik grote problemen mee omdat de betrouwbaarheid van AIVD-informatie op geen enkele wijze valt te toetsen. Gelukkig mag het niet als bewijs gebruikt worden.

'Volkert moest zo goed als mogelijk tegen de staat beschermd worden'

Kunt u toelichten hoe de arrestatie van deze man in zijn werk is gegaan?

„De AIVD had informatie over deze vijf jongens en waar ze misschien mee bezig zouden zijn. Voor de politie was deze informatie aanleiding om ze te arresteren. Verder had men een rode boodschappentas gevonden met daarin wat spullen van de Praxis en de Gamma. Daarvan is een dag later vastgesteld dat je er geen explosieven van kon maken. Maar als je er iets aan toe zou voegen, viel het niet uit te sluiten dat je er misschien explosieven mee zou kunnen maken. Zo vaag is dit geformuleerd. Dat was alles.

„Dat men vervolgens tegen de rechter zegt dat er zeer zware verdenkingen zijn tegen deze jongens is vreemd. De rechtsorde zou in ernstige mate bedreigd worden en ze moesten absoluut vast blijven zitten. Het onderzoek was in volle gang, met allerlei beperkingen, zoals geen contact met de buitenwereld, et cetera. „'s Avonds wordt er tegen de landelijke pers gezegd dat er een aanslag verijdeld is, waarmee je via de media de rechter-commissaris duidelijk maakt dat er van alles aan de hand is. Nog geen week later laat je ze allemaal weer gaan omdat er geen belastende verklaringen zijn. Dat kan niet! Het is of het een of het ander. Ik heb direct gezegd dat het verhaal dat naar buiten werd gebracht onzin

was. Ik vraag me af of het een interventie geweest is van het hoogste college, van de procureur-generaal.

Wat hield die AIVD-tip in?

„De informatie was heel vaag: deze persoon heeft een keer een reis naar Pakistan gemaakt, van een andere persoon is bekend dat hij een fundamentalist is, en die heeft een telefoontje gepleegd... Allemaal vage aanwijzingen. Hoogstwaarschijnlijk ook dit keer afkomstig van een of andere buitenlandse veiligheidsdienst. De AIVD heeft volstrekt onvoldoende eigen informatie om daar iets mee te kunnen. Een enorm amateuristisch gedoe.

Er zijn ook kamervragen gesteld door D66 over de timing van de arrestatie, een dag voor het kamerdebat over Mabel Wisse Smit. Het was heel opvallend dat uitgerekend die woensdag naar buiten moest komen dat door een AIVD-tip vijf terroristen waren opgepakt. Toeval, of een bewuste poging om het geschonden imago van de geheime dienst op te poetsen?

„Als D66 daar kamervragen over gesteld heeft, is dit niet zo'n absurde gedachte. Maar ik ben geneigd te denken dat het toeval is.

Waarom?

(knipt met zijn vingers) „Good feeling, ehh... De manier waarop het dossier is opgesteld. Dat moeten ze allemaal in een week tijd gedaan hebben. Ik sluit het niet uit. Misschien zit ik er naast, maar ik denk het niet.

De vijf verdachten werden na een week weer vrij gelaten wegens gebrek aan bewijs. Hebben ze recht op een schadevergoeding?

„Als de zaak wordt geseponneerd wel. Maar volgens justitie loopt het onderzoek nog door, dus nu nog niet.

Deze zaak lijkt sterk op twee eerdere zaken waarbij u als advocaat ingeschakeld werd: betrokkenheid bij de beraming van een aanslag op de Amerikaanse ambassade in Parijs en het rekruteren van moslimstrijders voor de Jihad. Ook in deze zaken werden de verdachten wegens gebrek aan bewijs vrijgesproken. De AIVD-informatie mocht niet worden gebruikt tijdens de rechtszitting. Denkt u dat het OM en de AIVD hiermee hebben willen aantonen dat verruiming van de terrorismewetgeving noodzakelijk is?

„Bij de 'Jihadzaak' heb ik dat van tevoren gezegd. Het dossier was zo volkomen ongefundeerd, zo onzinnig, dat ik me niet kon voorstellen dat men serieus dacht dat deze zaak voor de rechter gebracht moest worden. Een kind kon zien dat het niet tot een veroordeling kon leiden. Toen vermoedde ik al dat er een andere reden moest zijn, dat men een dubbele agenda had. Misschien was men wel met opzet uit op vrijspraak, zodat iedereen er schande van zou spreken en zou roepen om strengere wetgeving. Dat is ook gebeurd. Het rekruteren voor de Jihad wordt nu strafbaar gesteld evenals samenspanning tot het plegen van terroristische misdrijven. Wellicht mag binnenkort zelfs AIVD-informatie als bewijs gebruikt worden. Dat zou helemaal schandelijk zijn.

„Het is nog te vroeg om te beweren dat er bij de aanhouding van de vijf jongens ook sprake is geweest van een dubbele agenda, maar ik sluit het niet uit.

Marina Groen